

**MENI
SE
GESEN
NAJBOLE
VIDI
STR. 4**

**PORABSKA
PESEM
V
SLOVENSkih
KONJICAH
STR. 6**

Porabje

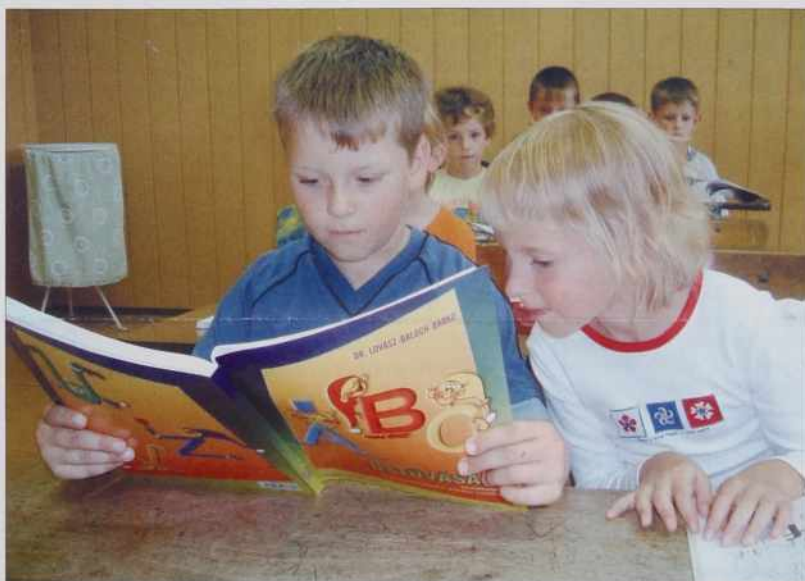
ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 9. septembra 2004 ☀ Leto XIV, št. 18

GREMO V ŠOLO!

Šel bom v šolo, a samo za šalo, - je začetek zabavne pesmice pesnika Miroslava Košute, ki jo morda prav ta trenutek za vesel začetek šolskega leta pri slovenskem jeziku berejo petošolci katere izmed porabskih narodnostnih osnovnih šol. Tudi porabski šolarji so namreč 1. septembra čisto zares začeli novo šolsko leto. V teh prvih septembrskih dneh bodo pisali spise o tem, kako so preživeli dolge poletne počitnice, ki se zdaj zdijo prav kratke. Morda bodo kot najboljši počitniški doživljaj omenili sodelovanje na taboru Za materinščino, v Monoštru, ki se ga je udeležilo skoraj 30 učencev; morda bo to drugi tabor Za materinščino, tisti v Andovcih, ki je bil tudi zabaven in dobro obiskan; nekaj porabskih učencev pa je počitniške doživljaje in nove slovenske besede zbiralo na različnih taborih po Sloveniji in drugod v slovenskem zamejstvu. Verjamem, da so zbrali veliko čudovitih doživetij in še več čudovitih slovenskih besed. Za prijetno rabo ali trajni spomin.

Šolsko leto se je torej začelo tudi na treh porabskih narodnostnih šolah in dveh srednjih šolah, ki poučujeta slovenski jezik v Monoštru. Vsako leto nas predvsem zanima, kako je v narodnostnih šolah s poukom slovenske materinščine in kakšno je število učencev, ki ta pouk obiskujejo. To sta za začetek najpomembnejša kazalca, ki nas usmerita k vprašanju, ali smo postorili vse, da se pouk sloven-

ščine odvija optimalno oziroma ali bodo učenci pri tem pouku dobili zadovoljivo znanje, s tem pa motivacijo za učenje. Na ta vprašanja bi pravzaprav morali odgovarjati slovenski učitelji v sodelovanju s porabskimi starši. Prvi in najbolj neusmiljeni kazalci stanja so statistični podatki. Pa gremo po vrsti. Začnimo z najmanjšo porabsko narodnostno šolo, to je osnovna šola v Števanovcih. V pravkar začetem šolskem letu imajo od 1. do 8. razreda le 29 učencev, od tega le 1 prvošolca. Pa bi jih lahko bilo 5, če starši ne bi 4 otrok vpisali v OŠ v Monošter. O tem perečem problemu števanovskega šolskega okoliša smo že govorili. Po neuradnih podatkih obiskuje monoštrski OŠ kar 25 števanovskih in

andovskih učencev. Zakaj? To vedo le starši, morda tudi lokalni funkcionarji, taki in drugačni, ki pa, kljub dejstvu, da šola v Števanovcih „živi“ le zaradi pridevnika narodnostna, ne storiijo nič, da bi se stanje spremenilo. Kratkovidnost odgovornih (ki pa prav gotovo ni država) je včasih lahko usodna. Upajmo, da bo v Števanovcih kdo čudežno spregledal... Števanovskih 29 učencev poučuje 7 učiteljev, imajo pa pretežno kombiniran pouk. Skupaj so: 1. in 3., 2. in 4. ter 7. in 8. razred; v kombiniranih oddelkih je tedensko po 5 ur slovenskega jezika, v samostojnih razredih pa po 4 ure. Letos je šola pridobila tudi dodatnih 6,5 milijona Ft finančnih sredstev iz Sklada za dodatno podporo t. i. malih narod-

stnih šol. S temi sredstvi bo verjetno lahko rešila pereče finančne probleme. Na največji porabski narodnostni šoli, gornjeseniški, imajo letos 59 učencev, od tega 50 pri slovenskem jeziku. Poučuje jih 11 učiteljev, slovenščini pa namenajo po 5 ur tedensko v vseh razredih. Tudi seniško šolo je z dodatnimi 9,7 milijona Ft finančno okrepljen omenjeni sklad. Seniščani pa imajo tudi novega (starega) ravnatelja; še nadaljnjih 5 let bo namreč šolo vodil dosedanji ravnatelj Tomaž Časar. Želimo mu uspešno delo in čim več slovenskega jezika v slovenski narodnostni šoli. V OŠ Istvána Széchenyija v Monoštru se bo v dveh letih (o tem smo že obširno pisali) t. i. narodnostni program iz-

tekel. Ostala bo le slovenščina v obliki krožka in dopolnilnega pouka. Se je kdo izmed slovenskih narodnostnih funkcionarjev, lokalnih ali državnih, že nad tem zamislil? Verjetno ne, saj ste z neznožno lahkostjo pristali tudi na zaprtje sakalovske šole, ki je takorekoč pogojevala obstoj monoštrskega narodnostnega programa. Ja, kruta dejstva so to, a čas je, da jih poimenujemo s pravimi izrazi. Če parafraziram pokojnega, lahko rečem, vizionarja Vilka Novaka, slovenščini v monoštrski šoli bijejo skoraj zadnje ure, če se ne boste zganili in kaj postorili, da se situacija spremeni... Predvsem pa - začnite pri sebi. Bi bilo nemogoče ali pretežno, če bi, recimo, z lastnimi otroki začeli govoriti slovensko?! Vsi, od funkcionarjev do učiteljev. Najprej je potrebno spremeniti sebe, šele potem se bo začel svet okrog tebe sam spreminjati. Ker bo tvoja perspektiva drugačna... In spet k statistiki: v monoštrski OŠ je k slovenskemu jeziku vpisanih 36 učencev, slovenščino pa poučujejo 3 učiteljice. Upajmo, da jo bodo še dolgo.

Podatki za srednje šole še niso v celoti znani, bodo pa kmalu. Na gimnaziji je začela slovenščino poučevati nova profesorica. O tem pa v eni od prihodnjih števil.

Dragi učenci, učitelji in starši, naj bo novo šolsko leto lepo, svetlo in uspešno!

Valerija Perger

Pred parlamentarnimi volitvami v Sloveniji (3)

ZDAJ (ŽE) GRE ZARES ALI ZA MOČNE ŽIVCE IN DOBER ŽELODEC

Kaže tako, da bodo pred parlamentarnimi volitvami v državni zbor, tja do volilnega molka 2. oktobra, potrebni močni živci (kar ni nujno slabo) in dober želodec (kar v vsakem primeru ni dobro). Ta ocena temelji na blizu sedemnajst ur trajajoči razpravi na izredni seji državnega zbora o interpelaciji o delu in odgovornosti vlade, ki jo vodi zadnji dve leti Anton Rop, ker je bil dotodani premijer dr. Janez Drnovšek izvolje za predsednika Republike Slovenije. Interpelacijo o delu vlade je vložila koalicija Slovenija (Slovenska demokratska stranka Janeza Janše in Nova Slovenija dr. Andreja Bajuka), izredno sejo pa so takoj, kot je bilo mogoče, zahtevale vladne stranke zato, da bi bila razprava čimbolj oddaljena od dneva volitev, 3. oktobra.

Uvodničar v DELU je v Temi dneva na prvi strani napisal: „Se kaj dogaja, so med večerajšnji (31. avgust 2004) razpravo o interpelaciji o delu in odgovornosti vlade skoraj na robu obupa po parlamentarnih hodnikih spraševali novinarji. In res se ni nič dogajalo in to sta prenašala nacionalna televizija in radio.“

Bolj ali manj splošne zamere vladi sta uvodoma v imenu predlagateljev poldrugo uro naštevata Janez Janša (SDS) in dr. Andrej Bajuk (Nsi), nanje pa enako dolgo odgovarjali predsednik vlade Anton Rop in njegovi ministri.

Prvak opozicije Janez Janša je uvodni nastop začel z utemeljevanjem, da je predvolilni čas najprimernejši za vložitev interpelacije o delu vlade, opozicija pa ima pravico v imenu državljanov opozoriti na neizpolnjene obljube, napake in škodljivo ravnanje vlade. Janez Janša je na račun vlade izrekel tri glavne očitke: vlada ni izpolnila številnih obljub, slabo je upravljala državo in zato zamudila priložnost, da Slovenija postane še uspešnejša in tretjič, vlada je sodgovorna za razmah korupcije in klientelizma. Dr. Andrej Bajuk je govoril predvsem o gospodarskih in davčnih napakah vlade.

Premijer Anton Rop je uvodoma poudaril, da je imela opozicija v minulih letih veliko možnosti opozarjati na šibke točke vlade in čas tik pred volitvami ni ravno primeren za takšne razprave, saj kaj takšnega v de-

mokratski Evropi ne delajo. Vendar je vseeno vesel, da lahko pretežno posplošene in tudi napačne ocene ter očitke zavrne z dejstvi in številkami. Ob dejstvu, da je Slovenija v tem času vstopila v evropsko družino razvojno perspektivnih in demokratskih držav in v obrambno zvezo Nato, takšni očitki že ne morejo držati. Zlasti ne držijo za gospodarsko rast, kajti slovenska je nad povprečjem Evropske unije. Spremljajo jo padajoča inflacija, padajoče obrestne mere in v zadnjem času edalje večje naložbe. Cene rastejo bisveno počasneje kot pred leti, za desetine je znižana dohodnina, družine z več otroki imajo večje olajšave, davek na plače je nižji, zaradi spremembe davka na dohodek imajo tudi manjša podjetja večje razvojne možnosti.

Razprava je bila dolga in dolgozvezna. Franceta Cukljati (SDS) najbolj moti vse večja korupcija in klientelizem in to, da vlada mrzlično nastavlja svoje kadre in je večina predstojnikov državnih uradov in drugih javnih služb že imenovana za obdobje petih let. Vodja poslanske skupine Nove Slovenije Janez Drobnič je opozoril na obdobje tranzicije, ki je povzročila veliko razslojevanje, številni posamezniki pa so se ob tem tudi okoristili. Po mnenju predsednika Slovenske ljudske stranke (SLS) Janeza Podobnika je vlada ob dosežkih nekdanjih ministrov iz te stranke napačno ravnala, ker občin ne jemlje kot razvojnih partnerjev, temveč kot nujno zlo.

Tone Anderlič, vodja poslanske skupine Liberalne demokracije Slovenija, je poudaril, da se interpelacija očitna zloraba ustavnih in poslovnih določil za predvolilne namene. Miran Potrč iz Združene liste socialnih demokratov (ZLSD) je dodal, da je Slovenija v danih okoliščinah po vseh materialnih kazalcih dosegla pozitivne učinke, čeprav se zavedajo, da koalicija na nekaterih področjih ni uspela uresničiti ciljev v celoti.

Minister za gospodarstvo (z dvaintridesetimi leti najmlajši minister v sedanjih slovenski vladi) dr. Matej Lahovnik je moral pojasnjevati, zakaj je vlada prispevala v naložbo za izdelovanje novega renaultovega avtomobila v novomeš-

kem Revozu kar 10 milijard tolarjev. Ta očitek je najglasneje povedal prvak SDS Janez Janša, pritegnili pa so mu tudi drugi opozicijski poslanci. Minister je odgovoril s primeri iz različnih evropskih držav („pozabil“ je na Madžarsko), kjer so prispevali veliko denarja za naložbe v avtomobilsko industrijo. Renault je namreč „namignil“, da bo morda proizvodnjo novega modela, ki bo čez približno dve leti zamenjal sedanji clio prenesel v državo, kjer bodo plače delavcev nižje kot so v Sloveniji. S to potezo, če bi se v Franciji zanjo odločili, bi bilo ogroženih neposredno prek 2 tisoč delavcev v Novem mestu na Dolenjskem, ker je vlada finančno podpela naložbo pa je predvidenih okoli 700 novih delovnih mest. Mladi minister dr. Matej Lahovnik z odgovorom in zagotovitvijo, da je vlada ravnala pravilno, ni imel resnih težav, ker so kritiki državnega prispevka vzeli kot boljšo možnost vlaganje tega denarja v razvojne inkubatorje, s čimer bi skozi mala in srednja podjetja ustvarili kar osem tisoč delovnih mest. Gle-

de razvojnih inkubatorjev je za zdaj v Sloveniji tako, da niso niti škodljivi, niti pretirano koristni, ministru pa je uspelo izbrskati podatek, odkod so v opoziciji prepisali, da bi lahko z desetimi milijardami tolarjev namesto Revozovih 700 novih delovnih mest in ohranitvijo dosedanjih 2 tisoč dobili kar nekajkrat več delovnih mest. Minister je zračunal, da bi se to zgodilo okoli daljnega leta 2050.

Dr. Matej Lahovnik je zavrnil tudi očitke povezane z birokratskimi ovirami pri ustanavljanju novih podjetij. Povedal je, da se je čas ustanavljanja družb s treh mesecev skrajšal na mesec dni. Po ministrovih podatkih so se v Sloveniji realno povečale tudi bruto in neto plače. Tako je povprečna plača v Sloveniji junija 2000 bila 576 evrov, junija letos pa 690 evrov. Slovenija se je povzpela tudi po lestvici ocene tveganja; ušla je Italijo in prehitela Češko, Slovaško, Poljsko, Madžarsko in Grčijo.

Očitke opozicije so zavrnil tudi drugi ministri, tako finančni dr. Dušan Mramor, za delo dr.

Vlado Dimovski, za pravosodje Zdenka Cerar, za notranje zadeve dr. Rado Bohinc, za zunanje zadeve Ivo Vaigl, ki je predhodniku dr. Dimitriju Ruplu med drugim povedal, da se ponša z rezultati, ki so sad dela predsednika države dr. Janeza Drnovška. Šlo je za odnose med Slovenijo in Hrvaško zaradi meje na morju oziroma v Piranskem zalivu.

Državni zbor je po dobrih šestnajstih urah razpravo o interpelaciji o delu vlade in njeni odgovornosti končal brez sklepov, kajti predlagatelji jih niso pripravili. Ko prebirate ta tekst pa se je tudi uradno začela volilna kampanja v Sloveniji. Do sedaj najmočnejša stranka Liberalna demokracija Slovenije je zadnja objavila predvolilno geslo in sicer Skupaj spreminjamo Slovenijo.

Za konec pa še „svež“ podatek: v volilne imenike državljanov Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Sloveniji ter v tujini je vpisanih 1.634.266 volivcev, ki so razdeljeni v deset volilnih enot.

eR

Obisk slovenskega zunanjega ministra Iva Vajglja v Budimpešti

ODKRITO, KONKRETNO IN ANGAŽIRANO TUDI O MANJŠINSKIH TEMAH

Novi slovenski zunanji minister Ivo Vaigl je na povabilo madžarskega kolega Lászla Kovácsa obiskal Budimpešto, pred tem pa v Ljubljani sprejel predsednika Državne slovenske samouprave Martina Rošopa, podpredsednika Ferencja Kranjca, predsednika Zveze Slovencev Jožeta Hirnoka in odgovornega urednika Radia Monošter Franceka Mukiča.

Po pogovorih z madžarskim kolegom Lászlóm Kovácsom je minister Ivo Vaigl povedal, da so „odnosi med Slovenijo in Madžarsko, ki sta članici Evropske unije in zveze NATO odlični, zato je bil obisk razbremenjen slehernega problema ali odprtega vprašanja iz preteklosti.“

Največ pozornosti sta ministra v pogovoru namenila vprašanju, kako okrepiti stike na vseh področjih, s poudarkom na gospodarskem sodelovanju. Podpisala sta sporazum o izogibanju dvojnemu obdavčevanju. Razprava je pokazala, da bi bili gospodarski stiki boljši, če bi med državama že posodobili prometno infrastrukturo, zlasti cestno, delno pa tudi železniško.

Posebno pozornost sta namenila pripravam Slovenije na predsedovanje Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi. Slovenija bo predsedovanje prevzela prihodnje leto, Madžarska pa to izkušnjo že ima, zato sta se dogovorila za sodelovanje tudi na tem področju.

Ocenila sta tudi, da ima prednostno nalogo tudi skrb za stabilizacijo razmer v jugovzhodni Evropi.

„O manjšinah sta se pogovarjala zelo konkretno, rekli bi angažirano in z interesom. Ministru Kovácsu sem prenesel stališče predstavnikov slovenske manjšine v Porabju, ki so me obiskali v Ljubljani. Gre za pričakovanje od madžarske države, da ne bo zmanjševala finančne pomoči manjšinskim institucijam, kar se je zgodilo v zadnjem letu, ampak da bo pomoč povečala, da lahko posodobijo šole, da bodo uspešneje delovali mediji.“ je za Radio Slovenija, oddajo Sotočje in Porabje povedal zunanji minister Ivo Vaigl. Ministra sta se zavzela za krepitev regionalnega sodelovanja, ki bi nemara vzpodbudilo gospodarski razvoj ob meji, kjer v Sloveniji živi madžarska manjšina, na madžarski strani pa Porabski Slovenci.

Nekaj pozornosti sta namenila tudi skorajšnjemu odprtju (18. september in slavnostni govornik predsednik vlade Anton Rop, ki bo ta dan predvidoma obiskal tudi Porabje) Kulturnega centra Lendava. Menila sta, da bo potrebno koordinirano delo, da bo imel kulturni center sodoben in privlačen program, ki bo izražal posebnosti regije in prispeval k medsebojnemu spoznavanju in bogatenju.

Cankovčani in cankovske slike v Sombotelu

Na 118. rojstnem dnevi Avgusta Pavla - 28. avgusta 2004 - so Slovenci iz rojstne Cankove in službenoga Sombotela organizirali srečanje in razstavo. Kot skupni državljani Evropske unije so se spomnili pred kipom Avgusta Pavla z njegovo pesmijo, s katero je protestiral prauti mejam:

„Kdo bo izmeril brezmejno

bej zanimal potni list Avgusta Pavla in njegove žene. (Eden potni list sta mejla vküper, v šterom sta bila dva kejpa.) Iz rimske Ljubljane - Emone so ojdli pauleg Sombotela „turišti“ že v I. stoletji po Kristusovom rojstvi. V vesi Torony so arheologi najšli kamen, na šterom so se Emončani zavalili svoji boginji Aecorni, ka jim je pomagala, ka so tak

čüla z magnetofona tüdi prekmurska pesem „Vöra bije, sunce mi zahaja, gda se dragi v Ameriko odpravla“. Na razstavi je videti eške maket „železne zvese“ in liko tromejnega kamna.

Za Slovence med Müro in Rabo sta zanimiva varaša eške Sárvár in Kőszeg. Zemelski gospaud Tamás Nádasdy je emo eden dvorec (kastély) na Petanjcih tö. Gda je Ferdinand Habsburški 1598. leta vözavno protestantske predikante in školnike iz Stajerske in Kranjske, so je Nádasdyji gorprijali na Petanjcih, György Széchy pa v Gornji Lendavi in v Soboti. Tamás Nádasdy se je zdržavo zvekšoga v Sárvári. Tü je emo tiskarno (nyomda), v šteroj je tisko knjige (l. 1600 in 1602) protestantski tiskar (nyomdász) iz Ljubljane - Janez Mandelc. Cankovčani so si poglednili grad in v gradi muzej. V muzeji so zvün tiskarske „preše“ tüdi drüge razstave. Tü je edina razstava na Madžarskem, gde so nutpokazani huzarji (huszárok). Tau pa za toga volo, ka so Nádasdyji meli svoj huzarski polk (ezred). Od 90. lejt 20. stoletja vsikšo leto organizirajo v Sárvári srečanje huzarjev s cejle Evrope.

Kőszeg je za Slovence med Müro in Rabo pomemben zavolo sirotišnice (árvaház) Kelcz-Adelffy. V taujoj šauli se je včilo dosta prekmurski in porabski Slovencev. Med drüгими plebanoš na Cankovi Jožef Borovnjak (1826-1909), padar dr. Ferenc Vukan (oče pianista dr. Györgya Vukana) in gornjeseniški plebanoš János Kúhar.

Zadvečarka v 17.00 vöri je v Slovenskoj iži sombotelskoga Skanska gospod Jože Vild odprl razstavo Ernesta Bransbergerja „Podobe iz Cankovske okrogline“. Na kejpaj je nutpokazano staro paversko življenje: oranje s kravami in konjami, vlačenje z brano, mlatitev. Na drügom kejpi nekak kosau brüsi, ženska tikvi puca, krave so v kau-la nutprežene. Gospod Bran-

Vračamo se h koreninam

Tau je bilau glavno geslo literarne prireditve, šteroj od 21. do 24. avgusta organizirala v Slovenskih Konjicah firma Fit media iz Celja.

Že sprtolejt je Slovenska zveza dobila pismo, ka iz Porabja tü zovejo na tau prireditev. Organizatori so cejlo leto držali stike s Slovensko zvezo, tak sta na glavno prireditev, 23. avgusta, bila pozvana Irena Barber in Karči Holec.

Žička kartuzija, gde je bilo srečanje pisatelov in pesnikov.

Tau je bijo večer slovenske svetovne besede. Prireditev se je začnla večer v pau 9. vöri. Na njej so sodelovali slovenski literati, ki živijo in delajo zvün Slovenije ali po sveti. Prireditev je bila v čüdoviti pokrajini v Slovenskih Konjicah, v Žički kartuziji. Tau je stari klošter, gde so bili menihi (szerzetesek), kartuzijanci, steri so se prisegali, ka cejlo življenje nemi ostanejo, z nikim nedo gučali.

Na večeri so sodelovali s Hrvaške Sonja Senjanović, iz Italije Marko Kravos pa Ivo Petkovšek, iz Avstralije Bert Pribac, iz Avstrije Andrej Kokot, Lev Detela, Franc Merkač, pa z Madžarske, iz Porabja, Irena Barber pa Karči Holec.

Gda sva müva s Karčinom prišla na tau mesto, gde so tau prireditev držali, so nas spoj prisrčno pozdravili in so veseli bili, ka sva se udeležila prireditvi. Tau tü morem povedati, ka so literati navekša pesniki bili, prozaist zvün naja, samo eden biu. Spoj zadovolniva sva prišla domau. Po prireditvi je v starom gradi bilau prijateljsko srečanje, gde smo se spoznavali z drugimi.

Ka je naja spoj veselilo, je tau, ka so nama tak povedli, ka sva müva nikšo nauvo »farbo« prinesla v prireditev. Zatok, ka sva obadva bole vesele zgodbee predstavila v našom žmanom narečji. Bojali so se, ka našo narečje nedo razmeli, dapa zvün nistrni besed so nas razmeli.

Lepo zahvaliva Slovenskoj zvezi pa uredništvu Porabje, da so nama omogaučili tau paut pa sodelovanje na prireditvi.

Irena Barber

bridkost / ob
davnih grobo-
vih in novih
mejah? / Kdo
bo prislulnil
nemim krikom
groze, / hlipa-
nju zvodenele
krvi?! / In kdo
bo občutil, kdo
bo vedel, / da so
na državnih
mejah čuječi
kamni / samo
drug k druge-
mu vabeče /
bratske in pri-
jateljske ponu-
jene, proseče,
ohromele ro-
ke?!..”

Kip Avgusta Pavla pred Muzejem Savaria

V Evropski uniji živi od 1. maja 2004 skor polonje lüstva pauleg grajnc (v obmejnih regijah). Ranč zavolo tega so 30. aprila ob 23.30 ponoči odprli v Muzeju Savaria razstavo, štera nutpokaže meje - konkretne in simbolične - v človeškom življenji. Cankovčane je pose-

daleč prišli. V 17. stoletji so trgé moški iz Lakoša pri Lendavi dobili „potni list“ od Törköv. (Napisan je v törskom geziqi, z arabskimi literami.) Pauleg veukoga kufra, s šterim so se domau pripelali naši stari starci iz Merke, se je

sberger je svoje kejpe namalo na Cankovi pa v vesnicaj kau-uli Cankove. Zvün paverskoga dela vidimo cimprano ižo in staro cankovsko šaulo. Pred orglami pa sedi kantor, šterij je biu v šauli direktor pa škonik tö. Razstavo si eške leko poglednete do 26. septembra.

Na otvoritvi in po tistom - na srečanju sombotelski Sloven-

cov s Cankovčani - so nam igrali tamburaši s Cankove - Odpisani.

Za prireditev smo dobili poumauč od Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu iz Ljubljane in od Javnega sklada za narodne in etnične manjšine v Budimpešti, za štero se lepau za(h)valimo!

Marija Kozar

OD SLOVENIJE...

Vročev Državnem zboru

Državni zbor je brez sklepa končal razpravo o interpelaciji vlade in zavrnil zapis predhodnega zakonodajnega referenduma o izbrisanih. Proti referendumu je glasovalo 46 poslancev koalicijskih strank, ki so menili, da bi referendum podaljševal protustavno stanje. Poslanci SDS-a, SLS-a, NSI-ja in SNS-a se glasovanja niso udeležili, saj menijo, da bi referendum moral biti razpisani, če ga zahteva tretjina poslancev. Prvak SDS-a Janez Janša je sprejeti sklep označil za ustavni udar, saj bi referendum moral biti razpisan. Kot so sporočili, pa v stranki ne bodo zahtevali ustavne presoje o tej zadevi.

DZ je po glasovanju o referendumu nato nadaljeval razpravo o interpelaciji o delu vlade, v kateri so opozicijski poslanci opozarjali na številne nepravilnosti pri vodenju države.

Rop odprl sejem v Gornji Radgoni

Predsednik vlade Anton Rop je v Gornji Radgoni odprl 42. mednarodni kmetijsko-živilski sejem. Ob tem je povedal, da sodi kmetijsko-živilska dejavnost med najbolj izpostavljenega področja ob vstopu v EU, saj je bilo in je še potrebno največ sprememb in prilagajanja. Pri tem je bila po Ropovi oceni Slovenija dokaj uspešna, saj je imela v primerjavi z drugimi novimi članicami EU bistveno manjša nihanja v proizvodnji. Glede aktualne pomoči zaradi naravnih nesreč pa je predsednik vlade povedal, da je za odpravo posledic lanske suše in delno poplačilo škod vlada namenila skoraj devet milijard tolarjev, sredstva pa bodo izplačana do konca septembra.

Direktor Pomurskega sejma Janez Erjavec je med drugim povedal, da je imel sejem tudi tokrat pomembno vlogo pri promociji kmetijstva in živilstva, pa tudi predstavitvi reforme kmetijske politike.

Sejem, na katerem se je predstavljalo 1410 razstavljavcev iz 21 držav, je bil odprt od 28. avgusta do 3. septembra.

Meni se gesen najbolje vidi

Gnauksvejša je v Porabji telko djabok bilau, ka so je s kauli vozili notra v Varaš na odajo. Nej bila taša gazdija, gde so nej bili sadovnjaki. Tej sadovnjaki so ešče gnesden notrazamerkani v katasterskoj mapi. Če zdaj poglednemo, samo tu pa tam leko vidimo kakšno stjujo staro drejvo. Na tau djesta pomaganja, pravijo edni. Posadimo cepike pa včasim baude sadje. »Samo ka je tau nej tak naletja,« pravi Lali Hanžek z Gorenjoga Senika. »Ge že deset lejt, ka sam posado svoje cepike, pa eške itak ne morem prajti, ka vse vejm od sadja pa od sadovnjakov. Delo je nej tisto, gda človek taposadi cepike, delo se po tistim začne. Zato, ka če stoj sadovnjaka nejma vredti pa v skrbi, te s tistoga nikdar nika nede.«

• *Gda si se ti s sadjarstvom začno spravliti?*

»Tauma je že deset lejt. Prejk Slovenske zveze je Slovenija pomagala tak, ka je cepike za šenki dala pa več lejt strokovno pomoč to. Pa eške etak nej bilau léko pa eške zdaj nej léko. Najbola žmetno je škropiti, šprickati, pa nej samo fizično. Skrb trbej meti, gda pa s čim škropiš. Tau nej tak enostavno. Vsakšo leto ovak trbej škropiti. Lani je siuča bila, te je tak bilau, ka bola proto tistim škodlivcom smo škropili, ka so na listkaj bili. Letos pa bola proto grintam.«

• *Tak pravijo, če že človek na drejvi vidi, ka betežna, te že kesno škropiti. Tau je rejsan tak?*

»Nika zato vala, dapa nej dosta. Ge mam eden škropilni program pa v tistim je dolanapisano, ka gda s čim trbej škropiti. Dapa tau zato nej evangelium, zato ka je odvisno od vrejmena to. Slejdno škropjenje je pred branjom.«

• *Brezi škropljenja ne more?*

»Žau, te intenzivne sorte moraš škropiti, zato ka ovak

vse na nikoj pridejo. Mam eden red iz tisti stari sort ceplene, tiste probam nej škropiti. Tiste so nej tak aklave. V intenzivno podlago sam vcejpo stare sorte, ka se eške najdejo tu po vesi.«

• *Ka tau znamenjuje, ka v*

tazmrzne, zato ka te menje trbej rejdciti. Najveksi kvar, ka sam do tejsa mau nej znau, je toča. Letos 26. juniuša je štiri-pet minut ušla tak na sjuja, spoj dosta kvara je napravila. Na djabokaj se eške zdaj vidi. Vrečo (ponjavo) bi trbelo potegniti,

ke se vse gor ponučajo.«

• *Tau sam že od tebe čuju, ka košare pleteš, dapa zdaj nika drugo pleteš. Ka baude iz tauga?*

»Tau je spleteni draut za ograjo. Brezi ograje bi sadovnjak divjačina vse na nikuj djala. Ka mo zdaj sadijo, tisto s tej drautom zagradim. Zato pletem doma, ka je etak falejšje. Tau dja že davnik redim, dapa bola samo za svoj tau.«

• *Do tejsa mau smo od tauga pripovedjali, ka je bilau, dapa od tauga nej, kak baude tadale s sadovnjakom.*

»Deset lejt že mam sadovnjak pa kak vögleda, eške deset lejt de pauvo. Dapa ge že zdaj mam vönagledjano, kama škem domanje djablano posaditi. Zdjaj se eške tu pa tam najdejo tiste starejsje sorte. Nauvi sadovnjak škem iz tej stari sort napraviti. Tau je moj cilj.«

• *Od kec spraviš podlago?*

»Tau pri stebli vó iz zemle raste. S kurenjami je trbej vöskopati pa tak je te leko taposadi, sledi pa vcepi. Dapa tau se da kupti to. Zdjaj mo tau proba, kak je trbej škropiti, zato ka ge najbolja škropiti neščem pa zdravo je to nej.«

• *Ti si taši, kak so prvini starci bili. Djablani cepiš mekle rediš, košare pa draut pleteš, kak gnauksvejšta »ezermesterge«.*

»Ka naj delam? Emo sam operacijo srca. Čas mam, zato ka sam cejli den doma. Človek nika mora delati. Tak ne more biti, ka bi samo vó na okno gleda. Drugo pa tau, ka dja k tauma volau to mam. Meni se gesen najbolje vidi. Tašoga reda je karážno vó titi v sadovnjak, gda človek vidi lejsje djaboke, kak na drejvi visijo. Vidi, ka je vredno bilau cejlo leto delati.«

K. Holec

Lali Hanžek draut to plete doma.

intenzivno podlago je cepleno?

»Ta podlaga ne zraste tak visiko pa za dve-tri leta že rodi. Nej trbej več lejt čakati na sadje.«

• *Letos baude djabok v tvojem sadovnjaki?*

»Hvala baugi, baude. Do tejsa mau sam eške vsako leto emo djaboke. Stare djablane so prvini vsako drugo leto rodile, zato ka so se pretrgale. Gda so mele, te so spoj dosta mele, gda nej bilau, te nika nej bilau. Zdjaj mi že rejdcimo, zato pa vsako leto rodijo.«

• *Od mraza si ešče kvara nej emo?*

»Kvara sam samo malo emo od mraza do tejsa mau. Največkrat nam samo pomaga, če tu pa tam malo cvejte

samo tau je pa spoj drago. Gda se tau te meni splača.«

• *Kelko sort djabok maš?*

»Štiri. Rano pa tri zimске. Jonagold, Idared pa Gloster.«

• *Pomalek de djaboke trbelo brati, maš že kúpce?*

»Gnesden tau tak pravijo, ka je pripaovati léko, odati je težko. Pa tau je tak. Vsefele variante sam že proba. Na začetki sam emo enga kúpca, steri mi je z ednim tovarnjakom pa geseni, kak je poberemo, je odpela. Ka ostane, skladem v zemenico pa po drauvnom odavam. Če eške itak ostane, s tistoga mošt redim, sisim je pa za svoj tau sok napravim. Tak ka djab-

Nej je vse nauvo

Gnesden nega võre, ka bi nej čüli, nej šteli ali nej vidli po televiziji o Europski uniji. Naš rosag je s Slovenijov vred staupe letos v Unijo. Od tauga smo dosta čakali pa čakamo tü. Tau smo se zatok že do tejsa mau tü navčili, ka je nej vse lejo, ka tüj tü nede vse ležejše. Dosta pa dosta zakonov de nam naprej pisalo, kak se moremo držati, kak moremo tau ali tisto opravlati. Tau naprej pisanje de nam tau znamenüvalo, ka mo mogli dosta naši lagvi šeg tanjati, kakoli ka de nas tau »bolelo«. Če človek začne spoznavati te »naprej pisanje«, buma more gor priditi na tau, ka so dostakaj nej zdaj vönajši. Sploj pa tau nej, ka se z naravov (termeszt) nej slobaudno špilati. Če pa ja, nas narava za tau pokaštiga. V modernom svejti, gda že po mejseci odijo ljudje, gda naši kompjuteri vse znajo napraj-

ti, doj gledamo tiste indašnje cajte, gda je vse tauga eške nej bilau. Edno pa zatok pozabimo. Inda svejta so ljudje tü dostavse znali. Dostavse, ka gnešnji človek več ne poštüje. Misli, ka s svojim modernim znanjom se vse da rejšiti.

Kak sam že pisala, za naravov se nej slobaudno špilati. Na koj mislim? Na takšo delo, ka so inda svejta ljudje nut držali, gnes pa tak pravijo, ka je tau Europska unija naprej spisala. Vsi znamo, ka so v Porabji gošče ostale v privatni rokaj. Od sedemdeseti lejt naprej – gda več nej tak sigurno, strogo bilau – so ljudje začnili svoje gošče nanikoj dejvati. Tistoga ipa je lejs dobro cejno emo, etak so si nistarni leko autone küpili, malo ležej živeli pa so nej gledali na tau, ka je gaušči dobro. Strašno so »vöporobili« svojo vejdnost, nej so mislili nej na naravo,

nej na svoje mlajše, vnuke, ki do za njimi, pa bi njim tü dobro bilau, če bi kaj ostalo. Vej pa vsakšji vej, ka gaušča ne zraste ednom leti ali dve lej-taj. Rednoj, zrejoj gaušči trbej najmenja 40-50 lejt, edno človeško življenje. Nej samo tau bio velki grej, ka so vse vözosekali, tau tü, ka so grejšili prauto naravi. Sekali so v zima, sekali so sprtoletji, v leta, jeseni. Vejte, ka znamenüje ednomi borej, ednoj drejvi, če go te podžagate, gda je puno cvetja pa listja? V najlepšom njegovom življenji ste ma vkraj zeli priliko za tadale živeti.

Tau so naši starci inda svejta dobro vedli. Sveti baug! Sto bi pa tistega ipa v leti ušo v lejs podirat? V lejs so te začnili ojtji, gda je narava »zaspala«. Gda so cejloletni pav doma meli, gda je lejs listje pusto. Nej se je štelu, ka je dostakrat trda zima bila.

Ojdli so, z rokami so žagali, vsakšji baur so poglednili. če je že zreji za tau, ka ga vövsčejo ali nej. Samo etak je mogoče bilau, ka so na nas njali lejpe gošče, s šterimi smo simi tak nesmileno djali. Te smo pa staučili v Europsko unio. Pa ka se je zgodilo? Tüj tak naprej pišajo, ka prej samo jeseni slobaudno lejs sekati, v leti nikak nej. Zeleni so sploj sigurni, tau držijo, ka naravo moraš poštüvati, če škeš, ka kaj normalnoga dobiš od nje. Šegau majo povedati, ka se prej »zgodovina ponavlja«. Tau je istina, samo ka so naši starci tau v svoji žilaj meli, zdaj pa so čednjaki mogli gor priditi, ka zatok je nej vse tak, ka si »čeden« človek vözmisli.

Te si pa potejn cajt tak nut vtalajte, ka te v lejs samo geseni šli, depa če v zima, je eške baukše.

Irena Barber

Pismo iz Sobote

V Evropi smo. Tou je velka istina in zdaj nam več nega pomouči. Tak nagnouk smo gratali bole moudri, kak bi pravo, gratali smo bole evropski. Ne, neškem, ka bi stoj na mené grato čemerem, ka pišem, mi smo gratali. Naj bou, eni so gratali, drugi pa so nej gratali moudri. Istina pa je, ka zdaj nagnouk tisto, ka sago ma po Evropi, več vala, kak pa kaj domanjoga. Zdaj sam šou kouli riti v žepko. Škem tou povedati, kak smo brz nouve šege prejk vzeli. Škem prajti, ništerni so nouve evropske šege prejk vzeli.

V Evropi je zdaj najbolje moderno živeti zdravi žitek. Če škeš zdravo živeti, moraš zdravo gesti. Moja tašča Regina, trno čedna ženska, je brz nut v Evropo spadnila in zdaj tak nagnouk dneve pa nouči guči od zdravoga žitka. V tom zdravom žitki je mesou nej dosta vrejdnost. Pravzaprav je mesou najbolje betežno od vsega gestija. Pa je betežna mela pa sou pa žir pa tikveni oli, betežne so šunke, klobasi, skur vse je betežno, ka radi gejmo.

-Ribe, tou je najbolje zdravo! - mi je potegnila vö iz roke trno žmani falat mrzle pečenke. - Gesti trbej morske ribe! Nej té naše, ka plavajo v potokaj pa rekaj. Tou nika ne vala! Vsikšji drugi den trbej zesti ribo, ka je plavala v mourdji. - je dala tisti falat mesa našomi pesi, ka sam skur djoukati začo, moja tašča Regina, trno čedna ženska, pa je začala lobotati, ka vse ribe majo zdravoga v sebi pa zakoj je moramo gesti.

Kelko poumnim pa vej, ka dobro poumnim, smo ribo geli na vüzenski petek, na pepelnico in tam nin kouli božiča. Na, včas je v krčmej kakšji ribdji paprikaš tö dobro spadno. Tou nam je bilou za volé. Kak naj zdaj tak nagnouk tanjam mesou, krüj, krumčje, stroušanco, špejk, šunko, klobasi, getra, gulaže, mesou z renom, pa vse tisto, ka mi dobro spadne?

-Zato tou trbej tanjati, ka se moramo držati, kak se držijo v Evropi, in začati zdravo živeti, ka de cejla Evropa zdravo vövidla, - je pred mene na sto djala nejosoleno küjano ribo iz

Ribe

mourdja moja tašča Regina, trno čedna ženska.

Z noužicom sam jo raznok kopo, koštavo, se trouso, kuman dole požiro in si kuj brodo, ka vse tamine, pa vej, ta nevala z ribami tö tamine.

Dapa dugo se je pri nas doma vlejko zdrav žitek za zdravo Evropo. Od premnoui rib so mi že začali po hrbti vö poganjati ribdje luškine. Oči so mi raznok odišle prouti vüjam, z lampami sam delo kak kakša riba in kak riba sam za istino vövido. Žena je zgibila devet kil, ge pa sam poseno za petnajset kil. Samo so eške lače odle po svejti, Mikina več nin nej bilou. In gda sam si že brodo, ka na slejdnje pridem, se je zgodilo.

Nedela je bila, moja tašča Regina, trno čedna ženska, si je zgučala, ka mo v nedelo malo bole betežno geli. Vsikšji je doubo k pečenoj ribi eške eden mali krumpič. Ka ste nouri, kak sam ga gleda, kak če bi zlati bui.

- Pomalek trbej gesti! Tou je tö trno zdravo, če človek pomalek zej gesti, - je modrúvala moja tašča, trno čedna ženska. - Gda človek pomalek grže, se njemi, khhh, khh, khhhh, khhhh.... se je začala daviti. Nagnouk je gratala cejla siva in samo se je ške čulo khhhh, khhh, khhh.

Najprva je niške nej vpamet vzeu, ka se godi. Moj pojbič si je brodo, ka njegva baba Regina, trno čedna ženska, spejvle kakšo zdravo evropsko nouto. Kuman moja žena, od Regine čerka, je gor prišla, ka se davi s čunto v gunti. Skur bi nam tam za stolom düšo pistila, če bi nej za časa prišli k padari. Rejsan, že si je skur enjala zdijavati. Na, padar njoj je debelo pa ošpičeno čunto vöpotegno, vzela si je sapo in pomalek je gratala vcejlak normalna. Čistak normalna. Zdaj nas več ne mantra z ribami. Vej je pa zavolo zdravoga žitka in zdravoga gestija skur fertig bila. Gnes je prišla k meni in me pitala, kama sam pred njou skriu šunko, ka se njoj trno lüšta po njoj.

Miki

... DO MADŽARŠKE

Spet se je oglasil šolski zvonec

S 1. septembrom je na Madžarskem začelo novo šolsko leto podrgri milijon osnovno- in srednješolcev. Prvošolčkov je 105 tisoč. Novost pri prvošolčkih je, da se jim ni treba bati ponavljanja razreda. Njihovo napredovanje morajo učitelji ocenjevati v pisnem poročilu staršem. V primeru negativnega poročila se morajo tudi starši strijnati s tem, da bo otrok ponovno začel prvi razred. Pisno ocenjevanje ob polletju in ob koncu šolskega leta morajo učitelji pripravljati vse do konca četrtega razreda, medtem ko lahko učence med letom ocenjujejo z navadnimi ocenami ali tudi s točkami.

V 407 srednjih solah bo dvanajst tisoč dijakov začelo t. i. intenzivni jezikovni pripravljalni razred. Ob koncu tega šolskega leta se bo prvič opravljal dvonivojski zrelostni izpit, ki bo obenem tudi sprejemni izpit.

Šest predsedniških kandidatov

Na oktobrskem kongresu socialistov bo za predsednika stranke kandidiralo šest kandidatov, in sicer minister za nacionalno kulturno dediščino István Hiller, ministrica za notranje zadeve Mónika Lamperth, predsednica parlamenta Katalin Szili, državni sekretar Urada ministrskega predsednika Imre Szekeres, namestnik vodja poslanskega kluba socialistov György János in poslanec László Toller.

Programi, prireditve

- 12. septembra prirejajo v Bogojni 16. Košičeve dneve, na katerih bodo nastopile tudi ljudske pevke iz Stevanovcev in nemške pevke iz Rabafüzeza.

- Društvo Slovencev v Subotici, Triglav, je povabilo Mešani pevski zbor August Pavel z Gornjega Senika na gostovanje v Vojvodino. Pevci seničkega zbora bodo gostovali v Subotici 17., 18. in 19. septembra, kjer bodo, razen na koncertu, zapeli tudi pri maši.

Porabska pesem v Slovenskih Konjicah

21. avgusta za zranka so se ljudske pevke iz Monoštra z dvema kombijoma odpravile prejk mejnoga prehoda na Verici prauti Murskoj Soboti. Bile so vesele, ka je z njimi bila tudi Klara Fodor. Tudi muva z mojim lejpim Kalmanom sva se okauli pou devete vore odpravila v na postijo. Komaj sva redno v z iže stoupila, že sva zaglednila dva rečiva kombija, iz šteriva so naj pozdravili prijazni nasmejani obrazi mojih pevk. Tou je bio dober znak. »Če so dobre vole, do tudi dobro popejvale,« sam si mislila. Tou je pa bila tudi moja glavna briga. Brez skrbi pa dobre vole so bile zato tō, ka je z nami ušo tudi Kalman bači. Tou je pa pomenilo, ka nemo zablaudili, ka on vsigdar zna poti, gde ta trbej titi. Vsela sva se v prvi kombi. Kalman se je spravo ta, gde je najrajši, med ženske odzar, ges pa ta, gde sam najrajši, naprej, pouleg mladoga šoferja, ka se malo prej pomladim.

Paut nas je vodila mimo Maribora po avtocesti do odseka, gde smo zavinauli proti Slovenskim Konjicam. Cejlo paut smo občudovali lejpo zeleno krajino. Ženske so nej henjale valiti, kak je lejpa Slovenija. Ges pa njim etak: »Zdaj, dokeč ne pride mo v Slovenske Konjice, ešče občūdūvajte lejpo krajino. Henjale te, gda pride mo ta. Tou te vidle, kakšo škodo je napravila zadnjič toča, štera je bila velka kak djajce. Ešče na drugi den so jo z lopatami vkraj metali. Vničila je mezeve, gračenke pa tudi iže,« sam njim raztomčila. Za par minut so tou mejle priliko videti. »Boug moj, Boug moj,« so se nevolivale. »Srmacke! Poglednite tau kukarce, vej rančedne vlati nedo meli. Samo botovje od kukarce gor stojijo! Pa tej ograchenki pa brajde!«

Gda smo prišli notri v varaš pa so zaglednile razbite streje, gde na mnougi ižaj nej

bilou ranč ene črejnje nej pa so bile prekritre z najlonom, so se ešče bole nevolivale pa šanjalivale lüstvo, štero v tej ižaj žive.

No, s šanjalianjom smo mogli končati, vej je prišo cajt našomi Kalmani, steri je meu prek komando, gdet moramo titi. Mogli smo priti na dvorec Trebnik. Tak je Kalman prišo do rejči: »No, zdaj smo pa tu,« je pravo. »Zavij eti gor v breg, ka je te dvorec tu nindri pod bregom.« Te pa moje ženske: »Jej, eti smo pa me že pred letjami nastaupile, Marija,

se po tom tō, ka ste tū ešče dobile za nastop pejneze tō. Točno tak!« No, te sam zna la, ka smo rejšan tam že bile, samo moja, edino moja pamet tou ne poumni.

Sla sam se včas pozanimati, gde mo se leko preoblekle pa malo sprobale. Pokazali so nam krasen prostor, gde so se ženske leko preoblekle. Te čas se je že nabralo precj nastapajočih, šteri so že sprobavali ozvočitev. Pred nastopom nas je grajski oskrbnik, šteri je bio po indašnje gori opravljeni, povabo na ogled dvorca, nje-

di mize pa tri vrste krūja: ajdinski, lukov pa zeliščni. V tej sobaj so meli razne zdravilne trave, čaje pa žganice, palinke. Ka nete mislili, ka smo pili samo prazen čaj! Dobro so nam ga vōpopravili z žmajno palinkov. Vcuju smo geli krūje, štere smo si namakali v vsefele ščipkove namaze. Te je prišlo na vrsto koštavanje razni vrst palink. Komaj smo edno vōspili, že je bila na vrsti druga, pa tretja pa tak dale. Na konci smo že vsi dobre voule bili, pa što drugi, če nej mi, smo začali spejvati

Tou je prelejpa cerkev s tremi oltarimi, z glavnim pa z dvema stranskima. Na pravoj strani je Marijin oltar, na levoj pa Svetoga Jurija. Malo smo si zmolile pa doj spovejvale Marijino pesem te pa šle pred cerkev, gde je nas naš šofer za spomin pokejpa.

Nato smo se odpravile po tom lejpom malom varaš na špancejr. Turistična zvezda Slovenije je od leta 1996 do 2000 varaš odebrala za najlepši varaš Slovenije. Slovenske Konjice so na tekmo vanji za najlepši varaš Evrope dobile naziv »Zlato mesto« po cvetličnom urejenosti. Se pravi, ka smo meli kaj videti. Na žalost so bile vse trgovine zaprejte, ali ženske je najbolje mantralo, gde bi leko dobile fadjj (sladoleed). Kalman je hitro enoga najšo, šteri je ženskam takše porcije naklao, ka so ga komaj pogege. Pravit se so, ka v Monoštri dosta menše davlejo pa so tudi dragši.

Med tem, ka so ženske lizale sladoleed, sam ges stoupila v Hotel Dravinja se pozanimati, če bi leko tam dobili obed. Za 1300 tolarov smo dobili takšno porcijo, ka smo komaj pogeli.

Po dobrom obedu pa dobre voule smo se odpravili prauti daumi. Meli smo srečo, ka je nej bijo velki prome pa smo meli dobre šofere. Ja pa nej, hitro smo bili v Tepanji, gde smo se stavili na kavi pa soki, te pa šli dale prauti Murski Soboti, gde so naja s Kalmanom pripelali do domačoga praga. Škoda, ka so ženske nej štele malo vō staupti s kombija, ka bi si pri nama spile kakši frōč. »Gda drgauč,« so pravle.

Tak smo se z lejpimi spomin na tisti den razšli pa zadovolni zaželeli ešče večkrat takši lejpi den. Tou se pa leko zavalimo Zvezji Slovencev pa Klari Fodor, ka nam je tau omogaučila.

Marija Rituper

Varaške pevke pred cerkvijo sv. Jurija v Slovenskih Konjicah

se spaumnite?« »Gde pa! Nemam pojma! Ges se toga spoj ne spaumnim.« »Ja, ja, točno. Dja se tudi spaumnim,« je pravla pa druga. Ges sam več nika nej prajla. Čisto tūo sam gledala okouli pa čakala, gda zaglednem kakšo izo ali kakoli, po sterom bi se spoumnila, če sam tū že gda bila. Pa nika! Gda smo vō staupili že gori v dvorci Trebnik, so tudi ženske z drugoga kombija začale: »Ej, tū smo pa že gnauk bile. Se spaumnite Marija?« Ges pa palik: »Niti slučajno se ne spaumnim!« Klara pa dene prst na čelo, kak že tisti, šteri fejst premišlavle pa pravi: »Točno, spaumnim

gove okolice pa zeliščnoga gračenka. Tam smo vidli vsefele zdravilne rastline, štere vračijo vsefele betege. Gda smo si vse tou poglednili, se je začo kulturni program, šteroga so si poglednili tudi pisateli z mnougi evropskih držav. V programu smo nastaupili samo ljudski pevci pa godci. Ženske so spejvale tri pesmi. Lepou so spovejvale, pa tudi fajno so njim ploskali.

Po nastopi je vse povabo grajski oskrbnik z zdravilnimi zelišči opremljeno sobo na koštavanje zeliščnih čajov s pojedino. Tam so nas že čakale s čajom napunjene šalice, v veliko košari na sre-

Mi, Slovenci, mi se ne podamo... pa tak dale. Potom toga, kak če bi nam ešče nej dojšlo, so nas pelali ešče po stubaj doj v grajsko vinko klejt. Med vužganimi svejčami so nas že čakale pune kupice razne vrste vina, štera smo mogli koštavati. Fejst smo trpele pa palik spejvale *Primi bratec kupico*. No, te so že drugi tō telko koražni bili, ka so z nami spejvali.

Po vsem tom smo se od vsej poslovlili pa se podali na ogled varaša, če gli so nas oni šтели še nikam okouli pelati. Sami smo se odpravili pa poglednili cerkev Svetoga Jurija, štera je bila gor postavljena pred 850. leti.

OTROŠKI

Mala ves se zača tam, gde nut v njou priteče Mali potok. Že od negda so se tam špilali mali lidge iz Male vesi. Na tam so se lejta pa lejta špilali mlajši iz Male vesi. Eške gnesden je tak. Tě Mali potok, vse liste drejve kouli njega, raki in ribe v njem so čüle čüda mlašečoga pogučavanja in tou eške itak poslušajo.

***

Pri Malom potoki v Maloj vesi se nej čüo samo mlašeči guč. Tam se leko poslušja, kak dejejo divdve pa doma nje rece, ranč tak gouske, kakša krava, leko se čüje, kak spejvejo ftice, kak šumače listje v vötri, se mečejo ribe vö iz vode in korate tō, prva kak spadne nouč in tadale vse do prvoga sunca. - *Gestejo takši prousti korati in so med njimi takši tō, ka so velko čüdo*, - je pripovedjala mala Rožika, gda se

Mlašeči guči pri KORAT

je začo guč od koratov. - *Da pa takše mi trno žmetno vido ali pa je spoj ne moremo zagledniti v svojom žitki. Tou je velka istina, ka mi je tou pripovedjala moja baba. Tou so korati, ka majo na glavej krouno, kak če bi jo noso kakši krau ali pa kralova žena. Kralica, kak se pravi.*

- *Na, na, na, na!* - jo je škeu dole staviti Feri. - *Vej pa dun neš gučala, ka vörvleš v takše pripovejsti. Takšo so si inda svejta lidge vözbrodili, pa zdaj s tejm malajo oči mlajšom. Ge sam že prevelki, ka bileko eške kaj takšoga vörvo. Sto pa je že vido korata s krouno na glavej, prosim te*, - se njoj je smejav v oči Feri in so se njoj smejali eške vsi drugi mlajši pri Malom potoki.

Trbej povedati, ka je maloj Rožiki te smej trno prišo do srca. Bolelo jo je, ka so se smejali njoj in pripovedjajući njene babe.

- *Leko, ka je eške niške nej vido korata s krouno na glavej*, - si je brodila že kesno v noči v svojoj posteli. - *Dapa če moja baba vej tak žmano gučati od toga, tou gvüšno mora biti istina*, - je bila že vcejlak snena. - *Vej do že vidli, ka gestejo takši korati tō na toum svejti. Vej do vidli...* - si je obečavala in malo za tistim že spala. Tak se je vidlo, kak če bi se v snej sama sebi smejala.

Na drugi den je mala Rožika stanila eške prva, kak so se zbidili vsi domanji. Nin je ziskala trdi paper. Brž so se njoj v rokaj znajšle škarice. Vö je zrejžala malo krouno, jo vöpfungarbal z žuto farbo in jo djala pod postelo, naj jo niške ne najde. Trno naraj je odišla do potoka. Tam pri brgej je v travu zgrabila malo vekšoga korata. Nut ga je zaprla v škatulo in ga odnesla domou. Naj počaka tam pod postelo pri krouni. Po tistom si je dole legla in

spala tadale. Bilo je že davnik prejk poudneva, gda je prišla k padašom do Maloga potoka.

- *Kak si kaj, koratova kralica?*

Tak so se šalili z njov in se šprickali z vodou. Mala Rožika je bila čistak tüuma in v škatulici za seuv držala korata in žuto krounico. Tam v velkoi travu jo je dojdjala in čakala, ka sunce odide za Velki brejg. In tak se je zgodilo, kak se zgodi vsikši večer. Kuman je že čakala, ka se eške malo vekša kmica napravi.

- *Čükati mi trbej*, - si je na glas zgučala in odišla do velke trave. Tam je vzela korata iz škatulice njemi na glavo dala žuto krounico. - *Boug moj, boug moj, boug moj*, - se je začala drejti, ka so od nevoule vsi nagnouk bili pri njoj.

Tam na kamni srejdi viske trave je sejdo korat in na glavej se njemi je svejtila

krouna. Prvi je cejli blejdi grato Feri, za njim je začo trepetati mali Toni, pa po tistom eške Djožek, Lujzek, Klarika in vsi drugi. Samo mala Rožika je bila takša kak vsikši den. Korata je pomalek vzela v roke, njemi dojd vzela papirnato krouno, jo zmuždjila, korata pa ličila v vodou.

- *Na*, - se je obleznola. - *Nejste vörvali v korata krala. Gda pa ste ga vidli, so vam gratale pune lače. Te pa leko nouč vsejm vkiuper*, - se je obrnola in odišla domou.

Mlajši iz Male vesi so eške eden čas ostanili pri Malom potoki. Tak pomalek so gratale kouli nji žive vse reči iz pripovejsti starišov in stari starišov. Kak če bi ranč vse bila istina.

Sto vej? Leko, ka je ranč vse čüta in najbolje velka istina.

Miki Roš

KOTIČEK

Likovna kolonija v Italiji

Likovno kolonijo (rajztabor) za mlajše so začnili organizirati pred 34. lejti v Vuzenici v

berdob. Od nas so bili iz števanovske šaule tri deklet: Hajnalka Dončec, Bernadet

kraja. Od ponejklja do petka smo pred podnevom meli tri delavnice, gde so mlajši leko spoznali nauve likovne tehnike, s tejm se navčili dosta nauvoga. V delavnici mozaik so iz vkup strejti plošč (csempe) pa s cejli kamenjov leko ustvarjali kejpe po svojom. Pri drugom mentoru je bila skulptura (szobraztat), gde so sami mogli delati kipe, maske s pomočjauv mentorov. V tretjoj mesti pa so delali iz gline vsefale salice, vaze, svejče. V delavnici je vsakši leko napravu tisto, ka si je sam vözbrodu. Zadvečerka pa smo odli na izlete v bližnjo in širšo okolico. Poglednili smo si naravni vodni rezervat Isola della Cona, gde smo spoznali taše rastline, stere samo v tau krajini rastejo, pa živali, stere na slobaudnom živijo.

Gnauk smo se šli kaupat na morje, gde smo dosta plavalji, se šalili v vodej pa sončili. Radi smo bili, gda so nas pelali v varaš Gorica, gde smo žau, samo od zvüna leko poglednili grad. Pokazali so nam ške spomenik iz mozaika na državni meji, granici med Slovenijo in Italijo. Center varaša smo pa sami leko nut zopojdli. Zvün

toga smo se po večeraj največkrat sprehajali, špancirali v krajini po vesi. En den smo se

kedeni dni na tajnskom, stero so se dobro pa brž gor najšle daleč od svojoga dauma. Men-

Parabske deklice na likovni koloniji v Doberdobu

Sloveniji. Tabor se že več lejti nazaj po štiri lejta ponavlja v Sloveniji, na avstrijski Koroški, v Italiji pa v Porabji na Vogrskom, za steroga se pobriga Slovenska zveza.

Letošnji tabor je organizirala Zveza slovenskih kulturnih društev v Italiji v kraji Do

Ropoš in Oktavija Talaber. Vsevküper nas je bilau 36 mlajšov pa 5 mladi mentorov. Od 22. do 28. avgusta smo vküper leko delali s slovensko mladino iz Slovenije, z avstrijske Koroške in Furlanije-Julijske krajine iz Italije. Keden dni smo se leko držali v lejtom zidi, v centri Gradina. V tau zidini smo meli bife pa muzej, v sterom smo si leko poglednili naravne in zgodovinske vrejdnosti toga

Med ustvarjanjem

pa napautili na en visiki brejg, od kee se je najbolja vidla cejla krajina. Zadnji den smo se pripravili na zaključno razstavo, večer pa smo se dobro meli na koncerti, gde so mladi muzikanti igrali rok muziko, mi pa plesali. Te keden je bil za nas celau zanimivi, zavolo toga, ka smo se dosta nauvoga navčili, poglobili svojo likovno znanje pa spoznali nauve padaše, pančaškinje.

Rada sam, ka sam s tašnimi dekličinami leko bila vküper

torji so bili zadovoljni z njimi, ka so pri vsakšom deli bile flajšne pa kreativne. Vse so baugale, vsakšo delo ji je brigalo, vsefale nauvoga so se z veseldjom navčile. Rade so se pogučavale, padašivale z drugimi mlajši, dobro so se mele, počütile, zato sam bila ponosna na nje.

Gyöngyi Bajzek

MLAŠEČI

KAUT

Srce na dlani

pomurje.si

31. avgusta so na radgoneskem kmetijsko-življskem sejmu predstavili regijski turistični portal, ki sta ga razvila Podjetje za informiranje in Abak v sodelovanju z drugimi partnerji (Gospodarska zbornica Slovenije, Območna zbornica Pomurje, Pomurska turistična zveza, Agencija RS za regionalni razvoj, Bike center). Turistični portal je del projekta *Panonija - turistična destinacija Evrope*, katerega nosilec je *Zavod za zdravstveno varstvo Murska Sobota*. Cilj projekta je povečati razpoznavnost čezmejne regije kot turistične destinacije in izboljšati konkurenčnost turističnih ponudnikov. V interesu doseganja ciljev so se ob pripravi no-

vega portala odvijale razne aktivnosti. Zavod za zdravstveno varstvo je skupaj s Srednjo šolo za gostinstvo in turizem v Radencih pripravil smernice za zdravo ponudbo v gostinskem sektorju (*»Zdrav krožnik«*) in izvedel petdnevno izobraževanje za gostince, predstavnike turističnih kmetij in dijaških domov. Bike center je imel delavnice na temo kolesarskega turizma v Pomurju, oblikoval tematske kolesarske poti in izdal kolesarski vodnik po Pomurju.

Na internetnih naslovih www.pomurje.si in www.panon.si Pomurje kot evropska turistična destinacija odpira še eno okno v svet, je povedala direktorica Podjetja za informiranje

Irma Benko na predstavitvi portala, katere se je udeležilo veliko gostov in turističnih ponudnikov. Štefan Dravec, predsednik Pomurske turistične zveze, je posebej pozdravil dva prekmurska veleposlanika, Andreja Gerencerja, veleposlanika v Budimpešti, in Marjana Šiftarja, veleposlanika v Skopju.

»Turizem je pomurska razvojna priložnost. Pokrajina v osrčju srednje Evrope ponuja raznotere možnosti za aktivni počitek, krepitev zdravja, polnjenje »iztrošenih« baterij, *za odložitev bremen čedalje stresnejšega načina življenja ter za pristen stik z neokrnjeno naravo in ljudmi odprtih src. Zgodovina je tod pustila*

raznolike sledi, zato tudi radovednemu in novih spoznanj željnemu turistu ne bo dolgčas in prav tako ne tistim, ki bi se vsaj nekaj dni svojega dopusta radi zabavali ter dobro jedli in pili. Vse to skušamo z besedilom v osrednjem delu portala približati ljudem, ki še nikoli niso bili v Pomurju, in jih vznemiriti, da bi sem želeli priti in da bi se tudi odločili in prišli,« je zapisano v predstavitvi portala, ki ima sedem vsebinskih sklopov (*Srce na dlani, Spogledljivka, Iz zemlje vre zdravje, Tu lebdi duša, Kjer sonce vzhaja prej, Bogastvo srca, Dobro in zdravo*). K vsakemu vsebinskemu sklopu je pripeta drobna zgodica, ki potrjuje, da je to

pokrajina z dušo.

Obiskovalcem portala so na voljo tudi vsi podatki o možnostih za nastanitve, aktivnem oddihu in kulturni ponudbi, podatki o zraviliščih, muzejih, razstavah, raznih prireditvah in druge informacije. Na spletni strani so tudi nekateri madžarski ponudniki iz Železne in Zalske županije. Za ažuriranje portala bo skrbela Pomurska turistična zveza. Vsebine turističnega portala so na voljo v štirih jezikih: v angleščini, nemščini, madžarščini in slovenščini.

M. Sukič

Sprehodi po Paliču

S tem naslovom so 3. septembra v Slovenskem kulturnem in informativnem centru v Mo-

noštru računalniški programer, s fotografijo se ukvarja kot dokumentarist. Na monoštrsko

Edvard Kirbus na otvoritvi v družbi Marka Sotlarja, generalnega konzula RS v Monoštru in Jožeta Hirnoka, predsednika Slovenske zveze.

noštru odprli razstavo Edvarda Kirbusa, ki je rojen v Sloveniji (na Kamenščaku pri Ljutomeru), živi v Subotici v Vojvodini. S fotografijo se je začel ukvarjati leta 1964 kot študent kemije v Ljubljani. Po poklicu

razstavo je izbral fotografije, ki predstavljajo mesto ob Paličkem jezeru. Na izbiro je imel več kot 400 posnetkov, ki jih je poslal za knjigo z enakim naslovom. Sprehod po paličkem parku se začne ob zori in nas

popelje vse do zadnjega nočnega posnetka. Ob zanimivih stavbah in detajlih so na razstavi tudi fotografije dokumentarne vrednosti, kajti na njih so stavbe, ki jih ni več, le kovinska ograja je ostala. Osrednja fotografija na razstavi je plod obeh poklicev avtorja (programer in fotograf), na njej sta digitalno »združeni«

vazi z dvema obrazoma, ki sta iz mesta Kalocsa na Madžarskem in se nahajata v parku. Edvard Kirbus je član Slovenskega društva Triglav v Subotici, ki je bil ustanovljen pred dvema letoma in ima kakih 150 članov. V društvo je včlanjen tudi Porabski Slovenec Jože Šlemmer. Na njegovo pobudo se je začelo sodelovanje med Zvezo Slovencev na Madžarskem in njihovim društvom, katerega prva postaja je razstava Edvarda Kirbusa, naslednja pa bo gostovanje Mešanega pevskega zbora Avgust Pavel v Subotici.

M. S.

NIKA ZA SMEJ...

Darilo

Peter pa Ana sta k svojim padašom pozvaniva, steri so se zdaj skvarterali v nauvi daum. Etakšoga reda šegau majo kaj nesti tū, kakšen dar v stanovanje. Etak sta pa kúpila eden lestenec (csillár). Gda sta tau darilo domau iz baute pri nesla, Ana pak začne raznok pakivati. Peter pa etak krči: »Ka pa ti delaš?«

Ana pa: »Vej pa škem cejdalo ziskati, ka jo doj vzemam, naj se ne vidi, kelko je košto.«

Peter pa etak: »Baug vari, ka bi go doj vtrgnila. Ge tū ranč tau cejdalo iškem pa k cejni eske edno nulo škem vcuj spisati.«

I.B.

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek
Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:

porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOBOŠKA TISKARNA
SOLIDARNOST d.d.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Casopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.